

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

до захисника Вітчизни, героя; формування толерантного ставлення до інших народів, культур та традицій; утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства; спонукання зростаючої особистості до активної протидії аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

Впровадження Стратегії національно-патріотичного виховання сприяє формуванню у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності та любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція національно-патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>. – Назва з екрану.

2. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://govuadocs.com.ua/docs/index-19246059.html>. – Назва з екрану.

3. Михальченко М. Виховання політичне // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К. : Парламентське видавництво, 2011. – 808 с.

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. – Назва з екрану.

УДК 364.048.2(043.2)

Савельчук І.Б.,

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Феномен торгівлі людьми належить до багатоаспектних проблем сучасної науки та практики. Завжди привертала увагу науковців її соціально-правові аспекти стосовно вивчення: європейських механізмів боротьби із торгівлею людьми (О. В. Святун, О. В. Ілляшенко), механізмів взаємодії правоохоронних та неурядових організацій щодо запобігання та боротьби з торгівлею людьми (Т. І. Возна), соціально-правової характеристики торгівлі людьми

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

(А. М. Орлеан), віктимної поведінки жертв торгівлі людьми (Ю. В. Раковська), механізмів формування гендерної політики в Україні (К. Б. Левченко), механізмів попередження торгівлі людьми в сфері соціальної профілактики (О. В. Данильчук), методи роботи з постраждалими від торгівлі людьми (Т. В. Семігіна). Проте, системне вивчення проблем соціальної реабілітації жертв торгівлі людьми, зокрема в умовах проведення антитерористичної операції (збройного конфлікту) залишається поза межами уваги дослідників. В цих умовах проблема соціальної реабілітації жертв торгівлі людьми набуває значення не тільки для працівників правоохоронних органів, а й для соціальних працівників, соціальних психологів та педагогів, військових психологів та медиків.

Системне вивчення механізмів взаємодії регулювання питань правового, соціального, економічного, медичного та освітнього характеру має бути спрямованим на пошук спільних шляхів ефективного вирішення проблеми соціальної реабілітації жертв торгівлі людьми. Нажаль, стосовно соціальної реабілітації та соціально-терапевтичної допомоги жертвам торгівлі людьми, фахівці соціальних закладів державного та недержавного спрямування виявилися недостатньо підготовленими. Тому, враховуючи суспільну значущість соціально-реабілітаційної роботи виникає необхідність зосередження уваги на теоретичних та практичних аспектах соціальної реабілітації постраждалих від торгівлі людьми, особливо в умовах проведення антитерористичної операції (збройного конфлікту).

Торгівля людьми як протиправний соціальний інститут у сучасних умовах, за переконанням Раковської Ю. В. [3] виконує низку функцій:

- економічну (задоволення потреб у нелегальних товарах чи послугах, створення робочих місць і залучення кваліфікованого й некваліфікованого персоналу, консалтингові послуги щодо технологій відмивання грошей, отриманих у результаті торгівлі людьми);
- регулятивну (регулювання відносин між залежними людьми та їхніми власниками з метою економічної експлуатації перших);
- інтегративну (згуртування суспільства, як з боку експлуататорів, так і з боку експлуатованих);
- транслуючу (передавання досвіду щодо володіння й поведіння з експлуатованими та виконання певних трудових повинностей ними, їхньої покори);
- комунікативну (у межах торгівлі людьми як сучасної форми рабства та соціального інституту відбувається спілкування, поширення, передавання інформації щодо статусно-рольових аспектів її учасників);
- захисну (нівелювання бюрократичних перепон, фінансування тощо) [3].

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Спираючись на досвід інших країн, які перебували в ситуації збройного конфлікту на своїй території, К. Б. Левченко [1] зазначає, що слід враховувати міграційні настрої громадян здатних до зміни місця проживання у пошуках безпеки та засобів існування. Оскільки трудова міграція, перш за все, нерегульована стає чинником торгівлі людьми, то групами ризику торгівлі людьми стають внутрішньо переміщені особи (ВПО) як ті, що повернулися додому, так і ті що проживають на інших територіях.

Для формування інформаційних програм, введення інформаційних кампаній, підготовки фахівців для роботи з постраждалими від торгівлі людьми, особливу увагу слід звертати на «оцінку рівня довіри та інформування ВПО стосовно закладів та фахівців, що надають допомогу, де особливо визначаються правоохоронні органи, соціальні заклади, «Гаряча лінія», соціальні працівники, друзі та знайомі» [1]. Суттєвим впливом на ефективність превентивної роботи, ми вважаємо, й діяльність громадських та недержавних організацій, що залучені до вирішення проблем торгівлі людьми.

На сьогоднішній день, соціальна реабілітація жертв торгівлі людьми як процес відновлення основних соціальних функцій забезпечується шляхом комплексу заходів правового, медичного, психолого-педагогічного характеру щодо повернення постраждалих до повноцінного функціонування в суспільстві. Зауважимо, що загальною метою реабілітаційних заходів для постраждалих від торгівлі людьми є їх комплексне спрямування на поновлення соціальної, професійної та психологічної ідентифікації. При чому, реабілітаційний процес постраждалих від торгівлі людьми повинен включати такі основні компоненти [2, 158]:

- відновлення безпеки осіб, які постраждали від торгівлі людьми, що забезпечує результативність реінтеграції;
- посилення самоконтролю осіб, які постраждали від торгівлі людьми, що забезпечує ефективність стратегій максимального контролю процесу одужання;
- поновлення соціальних зв'язків осіб, які постраждали від торгівлі людьми, що сприяє соціально-професійній інтеграції;
- відновлення смислу життя та цілеспрямованості осіб, які постраждали від торгівлі людьми, що забезпечує успішність психологічної ідентифікації.

Щодо організації соціальної реабілітації постраждалих від торгівлі людьми, зокрема внутрішньо переміщених осіб, зазначимо, що необхідно враховувати й специфічні особливості на певних етапах реабілітаційної роботи фахівців.

Труднощі виникають щодо встановлення статусу постраждалого та прийняття цього статусу потерпілими від торгівлі людьми, оскільки такі можливості й повноваження мають тільки правоохоронні органи. Водночас, допомогу постраждалим від торгівлі людьми можуть надавати в умовах

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

міжсекторальної взаємодії правоохоронні органи та судочинство, соціальні заклади державного та недержавного підпорядкування, заклади охорони здоров'я, релігійні та волонтерські організації.

Фізичний та психічний стан осіб, які постраждали внаслідок торгівлі людьми, певною мірою залежить від тих умов, в яких відбувається процес одужання. Спеціалізованими соціальними закладами реінтеграційного спрямування вважаються реабілітаційні центри, центри реінтеграції та тимчасові перехідні заклади для потерпілих від торгівлі людьми. На етапі захисту та безпеки чимало центрів застосовують як базовий медичний й санітарний догляд, медичне обстеження та і комплексні заходи: медичної освіти та покращення здоров'я, профорієнтації та допомоги з працевлаштування і пошуку житла, навчальної підготовки.

Отже, відновлення соціальних зв'язків та позитивних контактів осіб, постраждалих від торгівлі людьми відбувається засобами групової реабілітаційної роботи у такій послідовності: лікувальні групи (стратегія підтримки адаптивних та модифікація неприйнятних форм поведінки, стратегія досягнення особистісних змін); групи вирішення проблем (стратегія усвідомлення конфліктів та проблем з близьким оточенням); групи вдосконалення особистості (стратегія пізнання самого себе); навчальні групи (стратегія повноцінної реалізації в суспільстві).

СПИСОК ВИКОРИСТВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левченко Е. Б. Оценка рисков попадания в ситуацию торговли людьми для внутренне перемещенных лиц в Украине». Предварительные результаты исследования [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://la-strada.org.ua/ucp_mod_library_view_307.html
2. Набор методических пособий по вопросам борьбы с торговлей людьми. Глобальная программа по борьбе с торговлей людьми [Електроний ресурс]. – Нью-Йорк, 2006. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/rights/trafficking/trafficking_toolkit.pdf
3. Раковська Ю. В. Соціально-економічні аспекти детермінації та протидії торгівлі людьми / Ю. В. Раковська // Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. – Миколаїв : Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В., 2009. – Вип. 38. – С. 353-361.